

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій

ТУРЕЦЬКА МОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів
першого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Одеса
«Астропринт»
2023

УДК 811.512.161'243(072)
Т874

Укладачі:

К. І. Відімська, старший викладач кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Ю. М. Тарасюк, старший викладач кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Г. І. Шаглі, старший викладач кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

В. М. Насіківська, викладач кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

О. М. Набока, кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри іноземних мов професійного спрямування Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова;

Ф. І. Арнаут, кандидат філологічних наук, доцент кафедри тюркології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; науковий здобувач факультету Азії та Близького Сходу університету

Рекомендовано до друку вченою радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (*протокол № 4 від 28 листопада 2023 року*)

Методичні вказівки розраховані на поглиблене вивчення тем навчальної дисципліни «Турецька мова» та були розроблені відповідно до робочої програми для здобувачів першого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Основна мета вказівок — надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні тем практичних занять, та у процесі самостійної роботи.

© К. І. Відімська, Ю. М. Тарасюк,
Г. І. Шаглі, В. М. Насіківська,
укладання, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. МОВНИЙ АСПЕКТ	
ТЕМА 1. ФОНЕТИКА ТА СТРУКТУРА ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ	6
ТЕМА 2. АФІКСИ ПРИСВІЙНОСТІ.	7
ТЕМА 3. ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС НА -YOR	7
ТЕМА 4. ВІДМІНКИ	8
ТЕМА 5. МИНУЛИЙ ЧАС.....	9
ТЕМА 6. МАЙБУТНІЙ ЧАС.....	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МОВЛЕНЕВИЙ АСПЕКТ	
ТЕМА 7. ПРИВІТАННЯ. ЗНАЙОМСТВО. ПРЕЗЕНТАЦІЯ СЕБЕ	10
ТЕМА 8. МОЄ ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ	11
ТЕМА 9. ПОЛОЖЕННЯ В ПРОСТОРИ, ТРАНСПОРТ. БУДИНОК, ДЕ Я ЖИВУ. МОЯ КІМНАТА. МОЄ МІСТО. КРАЇНА, ДЕ Я ЖИВУ	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ІСТОРІКО-КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ	
ТЕМА 10. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТУРЕЧЧИНИ	14
ТЕМА 11. ІСТОРІЯ ТУРЕЧЧИНИ	15
ТЕМА 12. КУЛЬТУРА ТА ЗВИЧАЇ ТУРЕЦЬКОГО НАРОДУ	17
САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	19
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ	21
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	22
ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ	23

ВСТУП

Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Перша мова (Турецька мова)» призначені для допомоги здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», які навчаються в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова на Факультеті міжнародних відносин, політології та соціології.

Мета: ознайомити здобувачів першого року навчання з турецькою абеткою, правилами читання, побудови речень в теперішньому, майбутньому, минулому часах, навчити писати та розмовляти на буденні теми, розглянути теми культурно-історичного циклу Туреччини .

Завдання: вивчити турецьку абетку, відмінки, вивчити граматику для можливості побудови речень для щоденного спілкування, вивчити лексику з розділу побутового спілкування, ознайомитися з темами історико-культурного циклу життя Туреччини.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

Здатність застосовувати знання характеристик розвитку /країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та турецькою мовами).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач/-ка вищої освіти повинен/-на

знати: сутність та володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проєктів;

вміти: володіти навичками усного та письмового перекладу з буденної тематики з/на турецьку мову, зокрема з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій,

регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проектів; мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

Програма навчальної дисципліни «Турецька мова» складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль I : Мовний аспект

Змістовий модуль II: Мовленевний аспект

Змістовий модуль III: Історико-культурний аспект

На вивчення навчальної дисципліни «Турецька мова» відводиться 585 годин, зокрема: 234 годин – практичні заняття та 351 годин – самостійна робота, що взагалі становить 3 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. МОВНИЙ АСПЕКТ

ТЕМА 1. ФОНЕТИКА ТА СТРУКТУРА ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

Турецька мова має свою власну граматичну та морфологічну структуру, яка може бути відмінною від структури більшості європейських мов. Турецька мова використовує послідовну структуру речень, де зазвичай спочатку йде підмет, потім присудок, між ними обставина. Складні речення утворюються за допомогою з'єднання двох або більше простих речень. У турецькій мові вони можуть бути досить складними та деталізованими. Багато слів турецької мови складаються з кореня та додаткових афіксів, які вказують на граматичні форми, числа, час, відношення тощо. Турецька мова застосовує нашарування слів, коли афікси додаються до кореня слова, утворюючи нові слова або граматичні форми. Відмінювання в турецькій мові відбувається за допомогою афіксів. Наприклад, зміна числа відбувається за допомогою додавання відповідних афіксів до слів. У турецькій мові відсутні родові показники (чоловічий, жіночий, середній род). Відмінкові закінчення додаються до слів для позначення різних відмінкових форм, таких як називний, родовий, давальний, місцевий тощо. Основним правилом турецького синтаксису є те, що другорядне завжди передує головному.

Алфавіт сучасної турецької мови базується на латинській графіці з додаванням кількох літер для позначення специфічних звуків. Турецька абетка містить 29 літер: 21 приголосну і 8 голосних.

Ключовий фонетичний закон у турецькій мові – це закон гармонії голосних і приголосних, або сингармонізм.

Література:

1. Сорокін С. В. Практична граматики турецької мови. Частина перша. Навч. посібник (Препринт). – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2018. – 358 с.
2. Шаглі Г.І. Турецька мова. Частина І. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020. 250 с

ТЕМА 2. АФІКСИ ПРИСВІЙНОСТІ.

В цьому розділі розглядаються такі граматичні правила, як:

- афікси множини –ler/-ler;
- іменний присудок 3-ої особи однини;
- вказівні займенники;
- неозначений артикль bir;
- присвійні займенники та афікси присвійності;
- випадки перетворення кінцевих глухих приголосних у дзвінкі приголосні; випадки падіння вузького голосного у корені слова;
- випадки подвоєння приголосних;
- місцевий відмінок.

Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Література:

1. Відімска К. І. Турецька мова. Граматика. Частина I: навчально-методичний посібник для здобувачів ф-ту міжнародних відносин, політології та соціології спец. 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / Відімска К.І. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 130 с.
2. Cemil Kurt, E. Nurşem Aygün, Elif Leblebici, Özden Altınkaynak Coşkun. Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı. Ankara: Üniversitesi Basımevi, 2010. 199s
3. Türkçe dilbilgisi. Turgay Sebzecioğlu, Atatürk Üniversitesi, İstanbul, 2021. 517s

ТЕМА 3. ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС НА -YOR

В цьому розділі здобувач повинен розуміти визначення часу на -yor та вміти використовувати на практиці та під час перекладу. Повинен опанувати стверджувальну форму – yor, заперечну форму – yor, питальна форма – yor та питально – заперечну форму – yor.

Також, в даному розділі розглядаються наступні теми, як

- Складений іменний присудок у теперішнім часі.
- Особові займенники.
- Іменний присудок у теперішнім часі.
- Місцевий відмінок.

- Відмінювання іменників з афіксами місцевого відмінка .
- Складений іменний присудок у місцевому відмінку Слово kendi – свій, власний.
- Слова burası, şurası, orası
- Слова kendi, ise.
- Протиставній сполучник ama.
- Відносний (безафіксний) ізафет.
- Час у годинах. Вживання дієслова istemek.
- Конструкції -mak gerek, -ma-mak gerek.
- Форма можливості та неможливості у теперішньому часі на -yor.

Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Література:

1. Відімска К. І. Турецька мова. Граматика. Частина I: навчально-методичний посібник для здобувачів ф-ту міжнародних відносин, політології та соціології спец. 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / Відімска К.І. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 124 с.
2. Шаглі Г.І. Турецька мова. Частина I. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020. 250 с
3. Cemil Kurt, E. Nurşem Aygün, Elif Leblebici, Özden Altınkaynak Coşkun. Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı. Ankara: Üniversitesi Basımevi, 2010. 199s

ТЕМА 4. ВІДМІНКИ

В цьому розділі розглядаються наступні 4 відмінка: давальний, вихідний, родовий та знахідний. Місцевий відмінок був розглядин в минулій темі. Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Також розглядаються поточні теми такі, як

- Присвійний ізафет.
- Складні визначальні словосполучення.
- Службові слова.
- Афікс -са.
- Порядкові числа.
- Післяйменник sonra.
- Післяйменник önce/evvel.
- Післяйменник ile.
- Словоtvірний афікс -сі.
- Післяйменник beri.

- Словотвірний афікс –л.
- Словосполучення bir kimse, bir şey, bir yer з різними відмінками.
- Віддієслівні іменники.

Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Література:

1. İbrahim Gültekin, Mahir Kalfa, İbrahim Atabey, Filiz Mete, Aydan Eryiğit, Uğur Kılıç. Yedi İklim Türkçe. Çalışma Kitabı A1. Ankara, 2018. 89s
2. Fatma Bölükbaş, Enver Gedik, Gül Gönültaş, Funda Keskin, Fazilet Özenç, Hande Tokgöz, Gizem Ünsal. Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A1. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2015. 156 s

ТЕМА 5. МИНУЛИЙ ЧАС

В цьому розділі здобувач повинен розуміти визначення минулого часу та вміти використовувати на практиці та під час перекладу. Повинен опанувати стверджувальну форму, заперечну форму, питальна форму та питально – заперечну форму минулого часу. Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Також розглядаються теми:

- Іменний присудок минулого часу
- Форма можливості та неможливості минулого часу.
- Післяйменник için, dolayı, ötürü.
- Післяйменник hakkında, dair.
- Післяйменник üzere.
- Оборот –a rağmen/karşın

Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Література:

1. Cemil Kurt, E. Nurşem Aygün, Elif Leblebici, Özden Altınkaynak Coşkun. Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı. Ankara: Üniversitesi Basımevi, 2010. 199s
2. Fatma Bölükbaş, Enver Gedik, Gül Gönültaş, Funda Keskin, Fazilet Özenç, Hande Tokgöz, Gizem Ünsal. Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A1. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2015. 156 s

ТЕМА 6. МАЙБУТНІЙ ЧАС

В цьому розділі розглядається визначення майбутнього часу та вміння використовувати на практиці та під час перекладу. Повинен опанувати стверджувальну форму, заперечну форму, питальна форма та питально – заперечну форму майбутнього часу. Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Також розглядаються теми:

- Форма можливості та неможливості майбутнього часу
- Бажаний спосіб першої особи однини.
- Бажаний спосіб першої особи множини.
- Пряма мова.
- Дієприслівник –(у)р.
- Форма –diktan sonra.
- Слово kendi.
- Післяйменник Kadar.
- Словотвірний афікс -lık.
- Конструкція -mak zorunda olmak (gerkmek)

Виконання вправ. Контроль засвоєння матеріалу.

Література:

1. Відімска К.І. Турецька мова. Граматика. Частина I: навчально-методичний посібник для здобувачів ф-ту міжнародних відносин, політології та соціології спец. 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 130 с.
2. Шаглі Г.І. Турецька мова. Частина I. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020. 250 с
3. Tütükçe dilbilgisi. Turgay Sebzecioğlu, Atatürk Üniversitesi, İstanbul, 2021. 517s

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МОВЛЕНЕВИЙ АСПЕКТ

ТЕМА 7. ПРИВІТАННЯ. ЗНАЙОМСТВО. ПРЕЗЕНТАЦІЯ СЕБЕ

Тема «Привітання» починається з підтеми «Знайомство». Здобувач опанує перші діалоги з привітання, прощання. Вчиться як питати ім'я та як справи у співбесідника. Навичка формується на читанні прикладів, прослуховуванні аудіо матеріалів, вивчення лексики. Здобувач повинен самостійно складати діалоги з даної теми та доповідати під час аудиторних

занять. Робота з новою лексикою за темою «Знайомство». Написання словарного диктанту.

Тема «Презентація себе» включає в себе розповіді про себе орієнтуючись на прикладах текстів, аудіо матеріалів, котрі були розглянуті під час аудиторних занять. Також ця тема включає в себе розкриття тем «Моя родина», «Моя батьківщина», «Мій Університет».

Здобувач вивчає тему «Моя родина». Робота з текстом. Словниковий диктант. Складання твору на дану тему. Усна доповідь.

Наприкінці теми проводиться тематичний контроль. Здобувач повинен знати переклад нижче зазначених виразів та вивчити їх для усної відповіді:

Meraba/ Merhaba. Günaydın. İyi günler. İyi akşamlar. İnşallah, yakında görüşürüz! Nasılsın? İşlerin/ işleriniz nasıl? Ne var ne yok? Ben iyiyim. Fena değilim. İyilik sağlık. Yeni/ ilginç bir şey yok. Hepsi eskisi gibi. Teşekkür ederim. Sağ ol(un). Senin adın/ismin ne? Sizin adınız/ isminiz ne? Benim adım Ali. Hoş geldiniz. Hoş bulduk. Nerelisin? Nerelisiniz? Ukraynalıyım. Türküm. Tanıştığımıza memnun oldum. Ben de çok memnun odum. İyi geceler! Hoşça kal(ın)! Güle güle! Görüşürüz. Görüşmek üzere. Sonra görüşürüz. İyi geceler. Tatlı rüyalar. Afiyet olsun! Geçmiş olsun! Çok yaşa (yın)! Siz (sen) de görün (gör)! Tebrikler! İyi dersler! İyi yolcular! İyi yıllar! Kolay gelsin! Bol şanslar! Doğum günün kutlu olsun! Lütfen. Buyurun. Bir şey değil. Affedersiniz. Pardon. Özür dilerim. Ellinize sağlık. Rica ederim.

Література

1. Відімска К. І. Турецька мова. Розмовна практика для здобувачів першого курсу: методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2017. 30 с.
2. Шаглі Г.І. Турецька мова. Частина І. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020. 250 с.

ТЕМА 8. МОЄ ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ

Здобувач повинен опанувати тему «Моє повсякдення життя» за допомогою читання тексту «Мій робочий день», виконання вправ після тексту, вивчення нової лексики. Після вивчення матеріалу написати твір на задану тему до усна доповідь під час аудиторних занять.

Читання та опрацювання діалогів «У продуктовому магазині». Самостійне написання діалогів та доповідь на задану тему. Вивчити нижче вказані слова:

Arzu etmek; beğenmek; çıkarmak; değiştirmek; denemek; giymek; hediye etmek; hoşuna gitmek; iade etmek; ilikleme; pazarlık yapmak; takmak; yakışmak; Sanal mağaza; Mağaza zinciri; Alışveriş merkezi; Perakende satmak; Toptan satmak; Son kullanma tarihi; Avantajlı; Ekonomik boy; Dikkatli olmak; Fiyatları karşılaştırmak; Güvenilir markaları tercih etmek; Kaliteli; Sağlıklı; Uyarı; Çeşit; Para üstü; Paranızın üstü; Üretici; satıcı; tüketici; güle güle giyin; yorganına göre ayağı uzat; nasıl oldu? İyi oldu; Tam size(sana, bana) göre; Size çok yakışıyor.

Підготувати міні- презентацію за темою «Мої уподобання, моє дозвілля, хобі».

Також в даному розділі розглядаються діалогові теми «У банку», «У лікарні», «У ресторані». Вивчення необхідної лексики:

Acıkmak; Karnım zil çalıyor; Karnım aç; midem kazanıyor; rezervasyon yaptırmak; iki kişilik bir masa; masaya bakmak; bakar mısınız?; takip etmek; ismarlamak; mercimek çorbası; işkembe çorbası; kefal; kalkan; istavrit; uskumru; denemek; getirmek; çekici görünmek; sipariş; çatal; peçete; tuzluğu uzatmak; sade kahve; Üstü kalsın. Написання диктанту. Вивчення на пам'ять діалогів на задану тему.

Тема «У лікарні». Вивчення необхідної лексики:

Antibiyotik; antiseptik; sakinleştirici; uyku ilacı; harici kullanım; ağızdan kullanım; nöbetçi eczane; ilk yardım çantası; reçete; soğuk; şırınga; iğne; aşı; doz; ilaç (cı); ilacı içmek; ilacı kullanmak; kocakarı ilacı; hap; şurup(bu); termometre; ağrı; migren; ateş; baş dönmesi; baygınlık, fenalık; bayılmak; öksürük; öksürmek; Nezle; nezle olmak; üşütmek, soğuk almak; anjin; grip; alerji; şeker hastası; hıçkırık; yuksuzluk; tansiyon, düşük tansiyon; yüksek tansiyon; bulantı; AIDS; aşı yapmak, aşılama; aşı olmak, aşılanmak; kızamık; güçsüz, halsiz; bağışıklık; sivilce; tümör; sakatlanmak; yutmak; sindirim, hazım; sindirmek, hazmetmek; yara; yaralanmak; kanama; kanamak; şok; şok geçirmek; tedavi; tedavi etmek; muayene etmek; ameliyat etmek; ameliyat olmak; ölümcül / öldürücü; ölümcül hastalık; tehlikeli yararlı, faydalı; düzen; sağlık ocağı, sağlık evi; ambulans; doktor, hekim; hemşire ;hasta bakıcı; hasta; sakat, malül; pansıman/ bakım; sediyeye; refakatçi ;hasta düşmek; sıhhat; sıhhate kavuşmak /iyileşmek ;tekerlekli iskemle / koltuk; Neyiniz var?; röntgen, röntgen, röntgen çekmek; dişçi; çürük; dolgu; dolgu yaptırmak, dişini doldurmak; gırtlak; kalp; mide; akciğer; karaciğer; ince bağırsak; kalın bağırsak; baş; göz; burun ;kulak; ağız; dudak ;diş ;boyun; boğaz ;göğüs ;meme; sırt; kol; el; parmak; bacak; diz; ayak; ayak parmağı.

Прослуховування тексту «Моя майбутня робота» в аудіо форматі. Виконання вправ. Усна відповідь на запитання на задану тему під час аудиторного заняття. Підготовка письмового міні-есе на дану тему.

Література:

1. Відімска К. І. Турецька мова. Розмовна практика для здобувачів першого курсу: методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2017. 30 с.
2. Yedi İklim Türkçe A1. Ders kitabı. Yunus Emre Enstitüsü. Ankara, 2018. 193s
3. Yedi İklim Türkçe A1. Çalışma Kitabı. Yunus Emre Enstitüsü. Ankara, 2018. 193s
4. Resimlerle Kelime Öğreniyorum. . Yunus Emre Enstitüsü. Ankara, 2018. 106S

ТЕМА 9. ПОЛОЖЕННЯ В ПРОСТОРИ, ТРАНСПОРТ. БУДИНОК, ДЕ Я ЖИВУ. МОЯ КІМНАТА. МОЄ МІСТО. КРАЇНА, ДЕ Я ЖИВУ

Здобувач повинен опанувати необхідну лексику та сталі вирази, пов'язані з темою «Положення в просторі та транспорт», для орієнтування на місцевості турецької мовою. Вивчення теми виконується за допомогою прослуховування аудіо матеріалів та читання текстів під час аудиторних занять. На самостійне опрацювання теми здобувачу пропонується написати діалоги на дану тему знаходження певної адреси, вулиці, будинку тощо та вивчити їх на пам'ять після перевірки.

Читання тексту «Одеса». Виконання вправ. Усна відповідь на запитання на задану тему під час аудиторного заняття. Підготовка письмового міні-есе на дану тему.

Література:

1. Шаглі Г.І. Турецька мова. Частина І. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020. 250 с.
2. İstanbul. Yabancılar için türkçe. Ders kitabı A1. – M.Y. Yılmaz; Kültür sanat basımevi, 2012. – 108 s.
3. İstanbul. Yabancılar için türkçe. Çalışma kitabı A1. – M.Y. Yılmaz; Kültür sanat basımevi, 2012. – 56 s.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

ТЕМА 10. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТУРЕЧЧИНИ

Туреччина - це країна, розташована на перетині Європи та Азії. Її географічне положення і природні умови зробили її важливим центром культурних, економічних та історичних подій.

Туреччина знаходиться на південному сході Європи та південно-західному сході Азії. Вона межує зі 14 країнами, включаючи Грецію, Болгарію, Грузію, Армению, Іран та інші.

Туреччина має різноманітний рельєф, включаючи гори, рівнини та узбережжя. Найвищі гори - це гори Тавр та Понт, а також східна частина країни граничить з Горами Великого Кавказу.

Туреччина багата на різноманітні природні ресурси, такі як вугілля, залізна руда, хром, борати та інші. Країна також володіє різноманітними кліматичними зонами, від середземноморського на узбережжі до континентального в середній частині.

Туреччина має велику берегову лінію, омивану трьома морями - Егейським, Середземним та Чорним. Це робить її важливим морським торговим пунктом.

Туреччина володіє важливими географічними об'єктами, такими як Босфорський проток, Чорноморський проток та Дарданельська протока, які сполучають Середземне море з Чорним та Мармуровим морями.

Географія Туреччини також визначає багатство її культурної спадщини. Багато визначних історичних пам'яток, таких як Істамбул, Ефес, Троя та інші, розташовані в різних частинах країни.

Туреччина вирощує різноманітні сільськогосподарські продукти, включаючи бобу та овочі. Вона є однією з найбільших виробників фруктів у світі.

Географія Туреччини відіграє важливу роль у її культурному, економічному та політичному розвитку. Ця розміщена між двома континентами країна має унікальне місце у світовому контексті.

Також, в цьому розділі розглядаються кліматичні умови країни. Клімат Туреччини є досить різноманітним через її географічне положення та рельєф. Від середземноморського на узбережжі до континентального та пустельного в середній частині країни. Основні типи клімату в Туреччині:

Середземноморський клімат: Характеризується теплими та сухими літами, помірними зимами та значною кількістю сонячних днів. Типове для узбережжя, включаючи місто Анталія та регіон Егейського моря.

Континентальний клімат: Властивий центральній Туреччині та східним регіонам. Характеризується спекотними літами та холодними зимами. Температурні коливання між днями і ночами можуть бути значними.

Пустельний та напівпустельний клімат: Поширений в південно-східних регіонах, наприклад, в районі міста Адана. Літа в цих регіонах дуже спекотні, з мінімальними опадами.

Гірський клімат: Зазвичай зустрічається у високогір'ї, які покриті снігом протягом багатьох місяців. Тут може бути досить холодно навіть у літні місяці.

Причорноморський клімат: Це клімат з вологими літами та м'якими зимами. Він характерний для північного узбережжя, де розташовані міста Стамбул та Трабзон.

Гірсько-пустельний клімат: Властивий південно-центральним гірським районам, таким як Каппадокія. Восени і весною тут може бути прохолодно, а зима сувора.

Клімат Туреччини може значно варіювати в залежності від регіону та висоти над рівнем моря. Це створює різноманіття погодних умов та сприяє розвитку різних типів рослинності та екосистем

Література:

1. Тарасюк Ю.М. Лінгвокраїнознавство Турецької Республіки, ч. 1: навчально-методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. 92 с.
2. Ersin Güngördü. Türkiye'nin Coğrafyası. Türkiye Fiziki ve Coğrafi Bölgeler. Gazi Kitabevi, 2010. 577s

ТЕМА 11. ІСТОРІЯ ТУРЕЧЧИНИ

В даному розділі розглядають загальні відомості про етапи розвитку та становлення Турецької Республіки та основні історичні постаті Османської доби та Турецької Республіки.

Становлення та розвиток Турецької Республіки були складними процесами, пов'язаними зі зміною політичних, соціальних та культурних реалій. До основних та перших етапів розвитку та становлення Турецької Республіки можна відвести:

Етап Першої світової війни та падіння Османської імперії (1914-1922):

Османська імперія вступила в Першу світову війну на боці Центральних держав. Після війни імперія зазнала важких поразок та занепаду, втративши значні території. Внаслідок внутрішньої політичної нестабільності та впливу ворожих сил, виникла Національна Визвольна Військова Організація (Трійця) під керівництвом Мустафи Кемалья Ататюрка, яка виступила за створення незалежної та секулярної Турецької Республіки.

Етап визнання незалежності та реформ (1923-1938):

В 1923 році була укладена Лозаннська угода, яка визнала незалежність Турецької Республіки. Мустафа Кемаль Ататюрк став першим президентом Турецької Республіки. Розпочався процес реформ, спрямованих на модернізацію та секуляризацію суспільства.

Період Османської доби був багатим на історичні події та постаті, які вплинули на розвиток імперії та її культурну спадщину, а саме:

Осман I (1258-1326): Засновник Османської династії та імперії. Під його керівництвом були початі завойовницькі походи, які стали основою для створення майбутньої імперії.

Орхан I (1281-1362): Син Османа I та другий султан Османської імперії. Він встановив столицю в Бурсі та розпочав систематичну організацію завойованих територій.

Мурад I (1326-1389): Третій султан Османської імперії. Він був першим, хто ввів титул "падишах" (султан-падишах), означаючи монарха, який є одночасно султаном та імператором.

Баязид I (1354-1403): Іменованій "Баязидом Веселим", він був п'ятим султаном Османської імперії. Його правління було періодом зростання імперії та економічного розвитку.

Мехмед II (1432-1481): Відомий як Мехмед Завойовник або Мехмед Завоювач, він захопив Константинополь у 1453 році, поклавши кінець Візантійській імперії.

Сулейман I Великий (1494-1566): Відомий як Сулейман Великий або Кануні Сулейман, він був одним з найвпливовіших султанів Османської імперії. Його правління відзначалося розквітом культури, архітектури та права.

Селім II (1524-1574): Відомий як Селім Дружній, він був султаном, під час правління якого імперія зайняла Кіпр.

Махмут II (1785-1839): Провів ряд реформ, відомих як "Танзімат", які спрямовувалися на модернізацію імперії та зміцнення центральної влади.

Абдул Гамід II (1842-1918): Цей султан привів до значних політичних та соціальних змін у період доби "Абдул Гамід II". Його правління було супроводжене інтригами та реформами.

Період Турецької Республіки, починаючи з її заснування в 1923 році, також був важливим для розвитку та становлення сучасної Туреччини.

Мустафа Кемаль Ататюрк (1881-1938): Засновник Турецької Республіки та перший президент країни. Він очолив реформи, спрямовані на модернізацію та секуляризацію суспільства. Ататюрк провів ряд політичних, соціальних та культурних змін, включаючи впровадження латинської абетки, рівність жінок та інші.

Ісмет Іньону (1884-1973): Він був другим президентом Турецької Республіки після Ататюрка. Іньону пройшов крізь різні етапи розвитку країни, включаючи реформи та економічну модернізацію.

Аднан Мендерес (1899-1961): Він став першим цивільним прем'єр-міністром Турецької Республіки після періоду військового уряду. Перші демократичні вибори 1950 року призвели до перемоги його партії.

Тургут Озал (1927-1993): Він був сьомим президентом Туреччини та мав важливий вплив на економічний розвиток країни. Його правління відзначалося економічними реформами та лібералізацією.

Реджеп Тайип Ердоган (народився в 1954): Він став прем'єр-міністром Туреччини у 2003 році та пізніше першим президентом країни, обраним народним голосуванням. Під його керівництвом відбулися важливі соціальні та економічні зміни, однак також виникло напруження між релігійною та секулярною частинами суспільства.

Фетхуллах Гюлен (народився в 1941): Турецький проповідник та політичний діяч, засновник руху Гюленізму. Він впливав на політичну обстановку в країні та мав значний вплив на громадянське суспільство.

Джемаль Ататюрк (1923-2006): Унук Мустафи Кемаля Ататюрка та засновник ідейного руху Ататюркізму, пропагуючи секуляризм та реформи, пов'язані з його дідом.

Література:

1. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu. I. Cilt: Savaş Giriş, Stanford Jay Shaw, çev. Beyza Sumer Aydaş, 2. bs., Ankara 2021. 658 s.

ТЕМА 12. КУЛЬТУРА ТА ЗВИЧАЇ ТУРЕЦЬКОГО НАРОДУ

В цьому розділі здобувач повинен ознайомитись про загальні відомості про культурні традиції турецького суспільства: звичаї, свята, сімейний устрій, особливості спілкування в родині.

Культура та звичаї турецького народу багатогранні та багатшарові, відображають багатство історії, релігії та географічного положення країни.

Офіційною мовою є турецька мова, яка використовує латинський алфавіт з 1928 року (раніше використовувався арабський алфавіт). Турецька мова є важливою частиною національної ідентичності.

Турецька кухня відома своєю смачною та різноманітною їжею. Тут використовуються багато спецій, овочів, м'яса та виробів з тіста. Популярні страви, такі як кебаб, баклава, долма (начинені листки винограду або інших овочів), чай та кава.

Традиційний одяг турецького народу різниться в залежності від регіону. Жінки можуть носити головні убори, такі як хіджаб, чадру або тюрбан, особливо в релігійних районах. Чоловіки можуть носити кепі або інші головні убори.

Турецька музика відома своєю мелодійністю та ритмічністю. Важливим елементом є використання традиційних музичних інструментів, таких як саз (струнний інструмент) та дарбука (ударний інструмент). Турецькі танці, такі як халай та бар, відображають національний дух та емоції.

Релігійні свята, такі як Рамадан та Курбан-байрам, мають велике значення для турецького народу. Також відзначають національні свята, наприклад, День республіки 29 жовтня.

Гостинність є важливою частиною культури та звичаїв Туреччини. Гостей приймають з великою турецькою гостинністю, запрошуючи на їжу та розмови.

Турецька культура має довгу історію в мистецтві, включаючи вишивку, килими, мозаїки, кераміку та інші види ремесел.

Турецькі бани, відомі як "гамам", мають глибокі корені в культурі країни. Це специфічні сауни, де люди приходять не тільки для купання, але й для соціального спілкування.

Окрім турецької, у Туреччині використовуються різні діалекти, особливо в сільських районах та серед місцевих громад.

Культура та звичаї турецького народу відображають багатство спадщини та різноманітність впливів, що пройшли через країну на протязі віків.

Життя та побут турецької родини визначається комбінацією традиційних цінностей, релігійних впливів та сучасних змін у суспільстві. Сім'я має велике значення для турецького суспільства. Багато поколінь можуть жити разом або бути дуже близькими географічно. Спільні обіди та збори родини є важливими аспектами турецького життя. Родинні вечери можуть бути тривалими та включати багато страв. Більшість турецького населення є мусульманами, тому релігійні практики, такі як п'ять разів на день молитва, мають велике значення в розкладі дня. Релігійні свята, такі як Рамадан, мають глибоке значення для

турецької родини. Спільне переживання релігійних свят є важливою частиною життя.

Освіта має важливе значення, і багато сімей намагаються забезпечити якісну освіту для своїх дітей.

Література:

1. Відімска К.І. Мовна політика Турецької Республіки: історія та сучасність. Частина І.: навчальний посібник / Під ред. І. В. Зубаренко, О.В. Сніговської, Ю.М. Тарасюк. Одеса.: ОНУ, 2018. С. 206-218
2. Тарасюк Ю.М. Лінгвокраїнознавство Турецької Республіки, ч.1:навчально-методичний посібник / Ю.М.Тарасюк. Одеса: Одеський національний університет імені І.І.Мечнікова, 2017. 92с
3. Шаглі А. І. Культура Туреччини. Лінгвокраїнознавство. Частина ІІ.: навчальний посібник / Під ред. В.І. Рижих. ОНУ імені І.І.Мечнікова, 2021. С 80-107
4. Türkiye Halkının Antropolojik Karakterleri ve Türkiye Tarihi: Türk ırkının Vatanı Anadolu, Afet İnan, 3. bs., Ankara 2022. 61 s.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Фонетика та структура турецької мови. 1.1- 1.8. Вивчити турецьку абетку. Розуміти закони гармонії голосних та приголосних. Знати класифікацію голосних та приголосних.	20
2	Тема 2. Афікси присвійності. 2.1 – 2.8. Опрацювання теоретичних основ теми «Множина». Знати та вміти відмінювати по особах афікси присвійності. Виконати граматичні вправи. Значи випадки одзвінчення ти випадання, вміти користуватися на практиці.	25
3	Тема 3. Теперішній час на -yor. 3.1 – 3.16. Вміти відмінювати теперішній час в усіх формах дієслова. Вміти використовувати місцевий відмінок. Пропрацювати тему «Час у годинах». Підготовка до виступу на практичних заняттях. Виконати письмові завдання. Вміти усно перекладати речення згідно теми.	30

4	Тема 4. Відмінки. 4.1.- 4.17. Опрацювання теоретичних основ усіх відмінків турецької мови. Вміти використовувати та перекладати відмінки у реченнях. Зробити конспект та вивчити изафетні ланцюги. Виконати письмові завдання. Вміти усно перекладати речення згідно теми.	21
5	Тема 5. Минулий час. 5.1 – 5.9. Вміти відмінювати минулий час в усіх формах дієслова. Написання перекладів з вживанням різноманітних конструкцій за темою. Виконати письмові завдання. Вміти усно перекладати речення згідно теми.	25
6	Тема 6. Майбутній час. 6.1.- 6.11. Вміти відмінювати майбутній час в усіх формах дієслова. Зробити конспекти та вивчити усі додаткові мовленнєві звороти, котрі включені до теми. Виконати письмові завдання. Вміти усно перекладати речення згідно теми.	20
7	Тема 7. Привітання. Знайомство. Презентація себе (розповідь про себе, свою родину, місце і мету навчання). 7.1.Написати діалог на тему «Tanışma». Групова доповідь. 7.2.Підготувати мовний опис про себе. Підготовка до виступу на практичних заняттях. 7.3.Написати есе за темою «Benim ailem». Підготувати презентацію родинного дерева. Усна доповідь з презентацією. 7.4.Підготувати опис зовнішності, характеру та риси близького друга. Підготовка до виступу на практичних заняттях. 7.5. Написати міні-есе «Чому я вчу турецьку мову?».	35
8	Тема 8. Моє повсякденне життя. 8.1. Написати власний розпорядок дня за годинами і днями тижня. 8.2. Підготувати міні-презентацію за темою «Мої уподобання, моє дозвілля, хобі». 8.3 – 8.11. Вивчити на пам'ять усі діалоги пов'язані з темою.	35
9	Тема 9. Положення в просторі, транспорт. Будинок, де я живу. Моя кімната. Моє місто / село. Країна, де я живу. 9.1.Підготувати усний твір «Будинок / квартира / кімната, де я живу» з використанням службових іменників. 9.2. Написати опис свого рідного міста. Підготувати діалог «Як пройти до....?»	35
10	Тема 10. Географічне положення Туреччини. 10.1. - 10.2. Вміти показувати на мапі регіони Туреччини. Надати географічну характеристику географічного положення Туреччини. Вивчити напам'ять назви регіонів та міст турецькою мовою, вміти знаходити їх на карті.	35

11	Тема 11. Історія Туреччини. 11.1- 11.2. Надати інформацію про періодизацію та основні історичні події Османської доби. Прочитати біографію Мустафи Кемалю Ататюрка. Підготувати доповідь про історію Стамбулу.	35
12	Тема 12. Культура та звичаї турецького народу. 12.1. Описати склад та ієрархію турецької родини. Знати турецькою членів родини. Прочитати та переказати текст про свята в Туреччині та особливості їх святкування. 12.2. Зробити реферат на тему: «Життя та побут звичайної турецької родини».	35
	Разом	351

До самостійної роботи відноситься (на вибір викладача):

[1] – підготовка до практичних занять;

[2] – написання рефератів, есе;

[3] – індивідуальне навчально-дослідне завдання;

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Закон гармонії голосних. Закон гармонії приголосних.
2. Слова var - e; yok - немає; var mı? - e ?; yok mu? - ні?
3. Питальні слова kimin? - чий ?, чия ?, чие ?; kimlerin? - чиї? Негативне слово değil.
4. Присвійні займенники і афікси приналежності однини і множини.
5. Особисті займенники. Іменний присудок в теперішньому часі. Афікси дієслівності.
6. Слово «kendî» в значенні «сам».
7. Місцевий відмінок.
8. Давальний відмінок.
9. Вихідний відмінок.
10. Родовий відмінок
11. Іменний присудок в місцевому відмінку.
12. Слово «kendî» в значенні «свій», «власний».
13. Відносний (одноафіксний) ізафет.
14. Редуплікація (подвосення) прикметників.
15. Теперішній час дійсного способу (всі форми).
16. Наказовий спосіб другої особи однини (позитивна і стверджувальна форми).

17. Вживання дієслова:
18. Інфінітив дієслова в іменному пропозиції. Конструкція *-mak gerek (lâzım), -ma-mak gerek (lâzım)*.
19. Безаффікний ізафет.
20. Форма можливості і вміння в теперішньому часі на *-og*.
21. Форма неможливості в теперішньому часі на *-og*.
22. Присвійний (двухаффікний) ізафет. Складні визначальні словосполучення.
23. Службові імена.
24. Аффікс **-ca**.
25. Порядкові числівники.
26. Післяслог **sonra**.
27. Післяслог **önce i evvel**.
28. Післяслог **ile**.
29. Знахідний відмінок. Дієслова перехідні і неперехідні.
30. Словотворчий афікс *-ci*.
31. Віддієслівні імена.
32. Післяслог **beri**. Аффікс *-dir* в поєднанні зі словами, що вказують на проміжок часу.
33. Наказовий спосіб.
34. Словотворчий афікс *-lı*.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Форма для заліку в 1 семестрі

Поточний та періодичний контроль							Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	Індивідуальні самостійні завдання	
T 1	T 2	T3	T 7	T8	T 10		
8	8	9	10	15	25	25	100

Форма для іспиту в 2 семестрі

Поточний та періодичний контроль						Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			
T 4	T 5	T 6	T 9	T 11	T 12		
6	6	7	20	10	10	40	100

Контрольні роботи за змістовими модулями здійснюються у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Підсумковий контроль проводиться в змішаній (письмовій і усній) формі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної дисципліни	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85 – 89	B	добре	
75 – 84	C		
70 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Відімска К. І. Турецька мова. Граматика. Частина I: навчально-методичний посібник для здобувачів ф-ту міжнародних відносин, політології та соціології спец. 291 «Міжнародні відносини, суспільні

- комунікації та регіональні студії». Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 130 с.
2. Відімска К. І. Турецька мова. Розмовна практика для здобувачів першого курсу: методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2017. 30 с.
 3. Тарасюк Ю.М. Лінгвокраїнознавство Турецької Республіки, ч. 1: навчально-методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. 92 с.
 4. Шаглі Г.І. Турецька мова. Частина І. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020. 250 с.
 5. Yedi İklim Türkçe A1. Ders kitabı. Yunus Emre Enstitüsü. Ankara, 2018. 193s

Додаткова література

1. Ersin Güngördü. Türkiye'nin Coğrafyası. Türkiye Fiziki ve Coğrafi Bölgeler. Gazi Kitabevi, 2010. 577s
2. Yedi İklim Türkçe A1. Çalışma Kitabı. Yunus Emre Enstitüsü. Ankara, 2018. 193s
3. Resimlerle Kelime Öğreniyorum. . Yunus Emre Enstitüsü. Ankara, 2018. 106S

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Yunus Emre Enstitüsü: турецька мова
(<https://www.yee.org.tr/tr/faaliyet/turkceyi-yunus-emre-enstitusunde-ogren>)
2. Yunus Emre Enstitüsü: знайомство з культурою Туреччини
(<https://www.yee.org.tr/tr/faaliyet/turk-kulturuyule-tanisin>)
3. Yunus Emre Enstitüsü: вивчай турецьку по відео
(<https://www.yee.org.tr/tr/videolarla-turkce-ogren>)

Турецька мова : методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів першого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / укл.: К. І. Відімска, Ю. М. Тарасюк, Г. І. Шаглі, В. М. Насіківська. — Одеса : Астропринт, 2023. — 28 с.

Методичні вказівки розраховані на поглиблене вивчення тем навчальної дисципліни «Турецька мова» та були розроблені відповідно до робочої програми для здобувачів першого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Основна мета вказівок — надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні тем практичних занять, та у процесі самостійної роботи.

УДК 811.512.161'243(072)

Навчальне видання

ТУРЕЦЬКА МОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів
першого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Укладачі:

ВІДІМСЬКА Катерина Ігорівна
ТАРАСЮК Юлія Матвіївна
ШАГЛІ Ганна Іванівна
НАСІКІВСЬКА Віра Миколаївна

Надруковано в авторській редакції
з готового оригінал-макета

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,63.
Тираж 5 прим. Зам. № 1070.

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855
e-mail: astro_print@ukr.net; www.astroprint.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.

